

Evolució recent del mercat de treball a la Província de Tarragona (2000-2008)

Introducció

El comportament del mercat de treball constitueix un dels elements fonamentals per a esbrinar l'evolució recent de l'economia de la demarcació, atès que el seu anàlisi possibilita la qualificació raonada del patró de creixement i la detecció de canvis substancials en l'estructura del teixit productiu.

L'evolució recent del mercat de treball a la província de Tarragona evidencia un fort procés de creixement, que ve gairebé paral·lel amb una forta expansió demogràfica, tal i com es posa de manifest en el quadre I.

Tanmateix, i com a fet més destacable, també evidencia un fort i sobtat canvi de tendència que s'ha palesat a l'exercici 2008 i que es troba en ple procés de desenvolupament al 2009, tot caracteritzat per una forta destrucció d'ocupació i un clar augment de l'atur, que està afectant a tots els sectors econòmics.

Aquest procés, que trenca amb una llarga dinàmica històrica, és el que genera més inquietud a hores d'ara, atès que anul·la una evolució positiva que semblava força arrelada, i suposava l'existència d'un nivell de consolidació desconeguda del mercat de treball.

Aquest punt d'inflexió en el procés de creació d'ocupació, es el que ens indica que és el moment d'analitzar el que ha succeït des de l'any 2000, i quins sectors poden veure's més afectats per l'actual conjuntura econòmica.

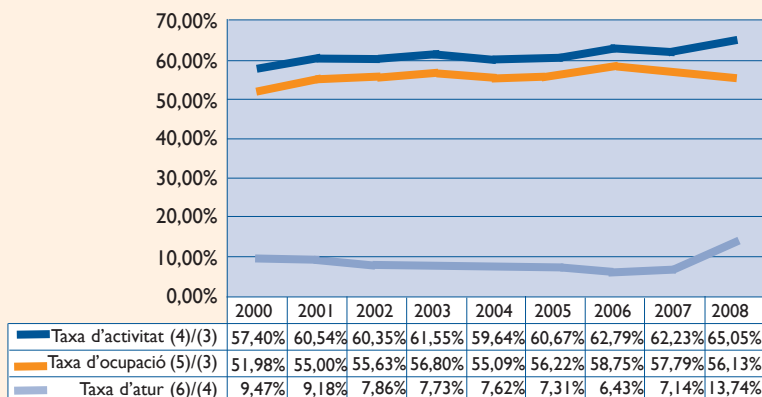
Les xifres que es dedueixen del tancament de 2008, tot i ser preocupants, no palesen la veritable magnitud del problema que, sense cap mena de dubte, està sent la velocitat en la destrucció de llocs de treball. Per tant, i tal com es posarà de manifest a les conclusions, serà la projecció d'aquesta tendència negativa a l'exercici 2009, la que condicionarà el deteriorament de l'activitat econòmica a la província de Tarragona.

I on:

- ✓ Taxa d'activitat: població activa / població de 16 anys i més.
- ✓ Taxa d'ocupació: població ocupada / població de 16 anys i més.
- ✓ Taxa d'atur: població desocupada / població activa.

Tot i aquest dinamisme, les taxes de creixement de la població activa i ocupada s'han situat per sobre de les de la població, la qual cosa evidencia fins a quin punt s'han rescablat recursos que, fins a l'inici d'aquest període d'expansió, es trobaven a l'atur o, complementàriament, el gruix de la immigració rebuda ha ampliat directament la població activa.

EVOLUCIÓ DEL MERCAT DE TREBALL

**Taxes de creixement;
període 2000-2008**

	Total	Anualitzada
Població (1)	31,80%	3,51%
Població d'entre 15 i 65 anys (PPA) (2)	34,38%	3,76%
Població de 16 anys i més (3)	31,69%	3,50%
Població activa (4)	49,24%	5,13%
Població ocupada (5)	42,18%	4,50%
Població desocupada (6)	116,48%	10,14%
Població opucada: RGSS+RETA (7)	31,79%	3,51%

Font: elaboració pròpia

I on:

PPA: població potencialment activa.

RGSS: règim general de la Seguretat Social.

RETA: règim especial dels treballadors autònoms.

Aquest procés ha comportat un enfortiment dels paràmetres més significatius de comportament que caracteritzen el mercat de treball, com la taxa d'activitat, que ha passat del 57,40% a l'any 2000, al 65,05% a l'any 2008.

Quelcom semblant ha succeït amb la taxa d'ocupació, que ha passat del 51,98% a l'any 2000, al 56,13% a l'any 2008. En aquesta línia, val a dir que la resta d'indicadors emprats, com l'índex de població potencialment activa (PPA), la taxa d'activitat efectiva, o la d'ocupació efectiva, obtinguda a partir de les persones que efectivament estan treballant (cotitzant), confirmen les tendències apuntades suara.

Cal palesar que en el decurs de l'any 2008 s'ha produït un significatiu i sobtat canvi de tendència, amb un fort

creixement de l'atur i una significativa caiguda de la població ocupada.

El comportament de l'ocupació, per grans sectors econòmics

El comportament de l'ocupació, per grans sectors econòmics, es pot estimar acuradament tot partint de l'addició de les xifres de treballadors que cotitzen al règim general de la Seguretat Social (RGSS) i al règim especial de treballadors autònoms (RETA).

Les xifres de referència: vegeu quadre II, posen de manifest un fort creixement de la població ocupada efectiva, que passa de 220.103 persones a l'any 2000, a 290.074 a l'any 2008.

L'estructura de la població ocupada efectiva posa de manifest el predomini del sector serveis, en el context de la consolidació del procés de terciarització de l'activitat econòmica, que ja es va iniciar en el decurs de la dècada dels vuitanta.

El sector terciari assoleix el 66,39% del total de la població ocupada efectiva. En aquesta línia, el pes de la indústria va minvant de forma molt progressiva, tot mantenint-se al voltant del 17%, essent el segon gran sector d'activitat de l'economia de la província de Tarragona.

La construcció, per altra banda, presenta una evolució molt més erràtica, tot tenint en compte que ja, a l'any 2000, havia experimentat un creixe-

ment significatiu al període 1997 - 2000, propiciat per un fort augment de l'activitat, tant al sector residencial com a l'obra pública.

El manteniment dels ritmes d'activitat en el decurs del període 2000 - 2007, permet que la construcció assoleixi un pes de gairebé el 18% del total de la població ocupada, tot superant la importància del sector industrial en decurs del trienni 2004 - 2006.

Aquesta anòmala situació es capgira bruscament a l'any 2008, on la fortíssima caiguda de l'activitat constructora a l'àmbit del sector residencial, provoca una forta correcció, en termes d'ocupació, i una pèrdua de pes de més de sis punts percentuals.

El dinamisme de la població ocupada efectiva s'ha palesat tant a la que desenvolupa la seva activitat per compte propi com per compte aliè, tot experimentant en ambdós casos significatius creixements.

L'estructura d'ambdós tipus d'ocupació no és homogènia, atès que el pes del sector de la construcció entre els treballadors autònoms és molt més significatiu, des del punt de vista proporcional, als que treballen per compte aliè, la qual cosa posa de manifest el seu nivell de vulnerabilitat davant de situacions de contracció econòmica, tot tenint en compte la condició cíclica d'aquest sector d'activitat.

Finalment, cal fer esment a l'augment del pes experimentat pel sector

Quadre I: evolució de les grans magnituds que caracteritzen el mercat de treball a la província de Tarragona

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Població (1)	598.533	612.086	631.156	654.149	674.144	704.907	730.466	757.795	788.895
Població d'entre 15 i 65 anys (PPA) (2)	406.883	416.859	430.706	447.466	463.127	488.116	504.418	523.827	546.762
Població de 16 anys y més (3)	502.100	510.700	531.200	550.900	574.100	592.900	614.300	639.600	661.200
Població activa (4)	288.200	309.200	320.600	339.100	342.400	359.700	385.700	398.800	430.100
Població ocupada (5)	261.000	280.900	295.500	312.900	316.300	333.300	360.900	369.600	371.100
Població desocupada (6)	27.300	28.400	25.200	26.200	26.100	26.300	24.800	28.400	59.100
Població opucada: RGSS+RETA (7)	220.103	229.706	241.783	249.424	262.984	280.677	294.223	303.606	290.074

Font: IDESCAT i Observatori de Treball, Departament de Treball, Generalitat de Catalunya

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Taxa d'activitat (4) / (3)	57,40%	60,54%	60,35%	61,55%	59,64%	60,67%	62,79%	62,23%	65,05%
Taxa d'ocupació (5) / (3)	51,98%	55,00%	55,63%	56,80%	55,09%	56,22%	58,75%	57,79%	56,13%
Taxa d'atur (6) / (4)	9,47%	9,18%	7,86%	7,73%	7,62%	7,31%	6,43%	7,14%	13,74%
Índex de PPA (2) / (1)	67,89%	68,10%	68,24%	68,40%	68,70%	69,25%	69,05%	69,13%	69,31%
Taxa d'activitat efectiva (4) / (2)	70,83%	74,17%	74,44%	74,44%	73,93%	73,69%	76,46%	75,98%	78,66%
Taxa d'ocupació efectiva (7) / (2)	54,09%	55,10%	56,14%	56,14%	57,50%	57,50%	58,33%	57,96%	53,05%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'IDESCAT i Observatori de Treball, Departament de Treball, Generalitat de Catalunya

Quadre II: evolució de la població ocupada efectiva, per grans sectors econòmics: província de Tarragona

T treballadors per compte aliè; règim general de la Seguratat Social (RGSS)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agricultura	1.914	2.080	2.381	2.515	2.616	3.071	2.815	2.658	2.404
Indústria	38.550	38.846	39.684	39.804	40.909	42.296	43.059	47.130	45.129
Construcció	28.101	31.173	31.419	31.065	34.349	38.048	40.218	37.608	26.853
Serveis	107.006	112.445	121.298	127.038	133.584	143.765	152.519	158.058	154.954
No classificats	42	42	29	77	36	9	0	0	0
Total	175.613	184.586	194.811	200.499	211.494	227.189	238.611	245.454	229.340

T treballadors per compte propi; règim especial de treballadors autònoms (RETA)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agricultura	1.339	1.443	1.567	1.714	1.803	1.848	1.887	1.964	6.955
Indústria	4.360	4.339	4.384	4.353	4.375	4.340	4.283	4.338	4.247
Construcció	8.369	8.751	9.393	10.032	10.988	11.829	12.725	13.789	11.905
Serveis	30.386	30.552	31.593	32.794	34.296	35.444	36.717	38.064	37.617
No classificats	36	35	35	32	28	27			10
Total	44.490	45.120	46.972	48.925	51.490	53.488	55.612	58.152	60.734

Total població ocupada efectiva: RGSS + RETA

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agricultura	3.253	3.523	3.948	4.229	4.419	4.919	4.702	4.622	9.359
Indústria	42.910	43.185	44.068	44.157	45.284	46.636	47.342	51.468	49.376
Construcció	36.470	39.924	40.812	41.097	45.337	49.877	52.943	51.394	38.758
Serveis	137.392	142.997	152.891	159.832	167.880	179.209	189.236	196.122	192.571
No classificats	78	77	64	109	64	36	0	0	10
Total	220.103	229.706	241.783	249.424	262.984	280.677	294.223	303.606	290.074

Evolució de la estructura de la població ocupada efectiva

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agricultura	1,48%	1,53%	1,63%	1,70%	1,68%	1,75%	1,60%	1,52%	3,23%
Indústria	19,50%	18,80%	18,23%	17,70%	17,22%	16,62%	16,09%	16,95%	17,02%
Construcció	16,57%	17,38%	16,88%	16,48%	17,24%	17,77%	17,99%	16,93%	13,36%
Serveis	62,42%	62,25%	63,23%	64,08%	63,84%	63,85%	64,32%	64,60%	66,39%
No classificats	0,04%	0,03%	0,03%	0,03%	0,02%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Observatori de Treball, Departament de Treball, Generalitat de Catalunya

primari, que respon a una reclassificació estadística, sense un impacte econòmic rellevant que confirmi un canvi de tendència.

El comportament de l'ocupació, per subsectors. Evolució de l'estructura

L'anàlisi de l'ocupació per subsectors, a un nivell molt més detallat, confirma els grans trets ja esmentats: fort creixement general de la població ocupada efectiva, al període 2000 - 2007, amb una forta inflexió que s'ha materialitzat a l'any 2008: vegeu els següents quadres, que s'adjunten al final d'aquest informe:

■ Quadre III: evolució de la població ocupada per subsectors econò-

mics; treballadors per compte aliè: règim general de la Seguratat Social, RGSS.

■ Quadre IV: evolució de la població ocupada per subsectors econòmics; treballadors per compte propi: règim especial de treballadors autònoms, RETA.

■ Quadre V: evolució de la població ocupada per subsectors econòmics; total treballadors RGSS + RETA.

Un primer anàlisi que convé endegar, és la comparació de l'estructura del teixit productiu a l'inici i a la finalització del període considerat: 2000 i 2008; vegeu quadres VI i VII, on es posa de manifest que:

➤ S'ha incrementat el nivell de concentració de l'activitat econòmica, en termes de subsectors que abasten

fins al 80% de la població ocupada efectiva. Així, a l'any 2000, fins a setze subsectors abastaven el percentatge de referència, mentre que al 2008, aquesta xifra s'ha reduït a catorze.

➤ A l'any 2000, els dos primers subsectors: construcció i comerç al detall; altres reparacions, abastaven un percentatge substancialment superior que al 2008, assolint el 28,94% vers al 23,96%, amb gairebé cinc punts de diferència.

➤ A l'any 2000, els setze subsectors capdavanters, en termes de pes sobre la població ocupada efectiva, eren:

- Serveis: 11
- Indústria: 3
- Construcció: 1
- Agricultura, ramaderia i pesca: 1

➤ A l'any 2008, els catorze subsectors capdavanters, en termes de pes sobre la població ocupada efectiva, eren:

- Serveis: 9
- Indústria: 3
- Construcció: 1
- Agricultura, ramaderia i pesca: 1

➤ Aquest fet no es contradiu amb el procés de terciarització de l'activitat econòmica ja esmentat, atès que, entre els subsectors capdavanters, el pes de la població ocupada efectiva era el següent:

■ Any 2000, tenint en compte que els setze primers abastaven 80,11%:

- Serveis: 54,94%
- Indústria: 7,18%
- Construcció: 16,57%
- Agricultura, ramaderia i pesca: 1,43%

■ Any 2008, tenint en compte que els catorze primers abastaven 79,34%:

- Serveis: 55,19%
- Indústria: 7,62%
- Construcció: 13,36%
- Agricultura, ramaderia i pesca: 3,16%

➤ En relació a les dades de referència, cal tenir en compte la reclasseficació efectuada en relació al regim de cotització especial agrari per compte propi, que ha passat a integrar-se al règim especial de treballadors autònoms (RETA)

➤ L'estructura interna que afecta als subsectors capdavanters no s'ha vist modificada excessivament, atès que romanen els mateixos, tot i que puntualment modifiquen el seu pes.

➤ Així, i pel que fa al sector secundari, continuen mantenint la seva presència al mercat laboral els tres subsectors industrials que ja evidenciaven pesos rellevants a l'any 2000: indústria de productes alimentaris i begudes, productes metàl·lics, tot exceptuant maquinària i la indústria química.

➤ El sector terciari també manté la seva presència al mercat laboral, amb una combinació de subsectors de serveis relacionats amb el consum: comerç al detall i a l'engròs, venda i reparació de vehicles o transport, com amb les empreses i les persones: sanitat, educació, serveis empresarials, etc.

El creixement més significatiu es materialitza en els serveis a les empreses, atès que el comerç en general presenta una significativa pèrdua de pes, tot motivada per la creixent contracció del consum.

Quadre VI: pes per subsectors econòmics: RGSS+RETA; anys 2000

Subsector	Pes	Acumulat
Construcció	16,57%	16,57%
Comerç detall; altres reparacions	12,37%	28,64%
Altres activitats empresarials	6,89%	35,83%
Hosteleria	6,65%	42,48%
Adm. pública, defensa i SS obligatòria	5,63%	48,12%
Comerç engròs i intermediaris	5,58%	53,69%
Sanitat i serveis socials	4,79%	58,48%
Transport terrestre i per canonades	3,43%	61,91%
Educació	3,11%	65,03%
Venda i reparació vehicles motor	3,03%	68,06%
Prod. metàl·lics, exc. maquinària	2,55%	70,60%
Indústria prod. alimentaris i begudes	2,36%	72,96%
Indústries químiques	2,27%	75,23%
Activitats diverses serveis personals	1,93%	77,16%
Mediació financera	1,52%	78,68%
Agricultura, ramaderia i caça	1,43%	80,11%
Ind. altres prod. minerals no metàl·lics	1,39%	
Activitats culturals i esportives	1,38%	
Maquinària i materials elèctrics	1,28%	
Activitats immobiliàries	1,25%	
Activitats afins transport; ag. viatges	1,25%	
Mobles; altres indústries manufactureres	1,23%	
Indústria paper	1,07%	
Indústria fusta i sura, exc. mobles	1,04%	
Cautxú i matèries plàstiques	0,08%	
Activitats associatives	0,07%	
Indústria confecció i pel·leteria	0,69%	
Construcció maquinària i equips mec.	0,67%	
Energia elèctrica, gas i aigua calenta	0,61%	
Edició i arts gràfiques	0,58%	
Indústria tèxtil	0,54%	
Correus i telecomunicacions	0,53%	
Activitats sanejament públic	0,49%	
Activitats de lloguer	0,44%	
Assegurances i plans pensions	0,43%	
Refinació petroli i fract. nuclears	0,42%	
Activitats aux. mediació financera	0,38%	
Vehicles motor, remolcs i semiremolcs	0,36%	
Activitats informàtiques	0,30%	
Metal·lúrgia	0,27%	
Minerals no metàl·lics ni energètics	0,24%	
Captació, potabilització i distribució aigua	0,22%	
Recerca i desenvolupament	0,20%	
Instruments medicoquirúrgics i precisió	0,19%	
Indústria tabac	0,16%	
Mat. electròn.; ràdio, TV i comunicació	0,16%	
Cuir; marroquineria; guarnicioneria	0,14%	
Altres materials transport	0,14%	
Llars que ocupen personal domèstic	0,13%	
Reciclatge	0,05%	
Màquines oficina i equips informàtics	0,04%	
No classificats	0,04%	
Silvicultura i explotació forestal	0,03%	
Pesca i aqüicultura	0,01%	
Petroli brut i gas natural	0,01%	
Transport marítim i cabotatge	0,01%	
Minerals metàl·lics	0,01%	
Transport aeri i espacial	0,00%	
Antracita, hulla, lignit i torba	0,00%	
Minerals urani i tori	0,00%	
Organismes extraterritorials	0,00%	

Quadre VII: pes per subsectors econòmics: RGSS+RETA; anys 2008

Subsector	Pes	Acumulat
Construcció	13,36%	13,36%
Comerç detall; altres reparacions	10,60%	23,96%
Altres activitats empresarials	8,18%	32,15%
Sanitat i serveis socials	7,22%	39,36%
Hosteleria	7,19%	46,56%
Adm. pública, defensa i SS obligatòria	6,98%	53,54%
Comerç engròs i intermediaris	5,07%	58,61%
Educació	3,79%	62,40%
Transport terrestre i per canonades	3,70%	66,11%
Agricultura, ramaderia i caça	3,16%	69,27%
Indústria prod. alimentaris i begudes	2,71%	71,98%
Prod. metàl·lics, exc. maquinària	2,47%	74,44%
Venda i reparació vehicles motor	2,45%	76,89%
Indústries químiques	2,45%	79,34%
Activitats diverses serveis personals	1,88%	
Activitats culturals i esportives	1,68%	
Mediació financera	1,38%	
Activitats afins transport; ag. viatges	1,28%	
Activitats immobiliàries	1,15%	
Ind. altres prod. minerals no metàl·lics	1,00%	
Maquinària i materials elèctrics	0,87%	
Vehicles motor, remolcs i semiremolcs	0,80%	
Mobles; altres indústries manufactureres	0,77%	
Activitats sanejament públic	0,74%	
Cautxú i matèries plàstiques	0,73%	
Indústria paper	0,69%	
Edició i arts gràfiques	0,65%	
Construcció maquinària i equips mec.	0,63%	
Activitats associatives	0,55%	
Indústria fusta i sura, exc. mobles	0,52%	
Correus i telecomunicacions	0,51%	
Activitats informàtiques	0,44%	
Activitats aux. mediació financera	0,43%	
Recerca i desenvolupament	0,43%	
Activitats de lloguer	0,41%	
Energia elèctrica, gas i aigua calenta	0,39%	
Indústria tèxtil	0,37%	
Refinació petroli i fract. nuclears	0,35%	
Metal·lúrgia	0,34%	
Captació, potabilització i distribució aigua	0,28%	
Indústria confecció i pel·leteria	0,26%	
Minerals no metàl·lics ni energètics	0,21%	
Altres materials transport	0,18%	
Llars que ocupen personal domèstic	0,17%	
Instruments medicoquirúrgics i precisió	0,16%	
Assegurances i plans pensions	0,14%	
Reciclatge	0,08%	
Cuir; marroquineria; guarnicioneria	0,08%	
Silvicultura i explotació forestal	0,05%	
Màquines oficina i equips informàtics	0,02%	
Pesca i aqüicultura	0,01%	
Mat. electròn.; ràdio, TV i comunicació	0,01%	
Transport aeri i espacial	0,01%	
Transport marítim i cabotatge	0,00%	
No classificats	0,00%	
Petroli brut i gas natural	0,00%	
Antracita, hulla, lignit i torba	0,00%	
Minerals urani i tori	0,00%	
Minerals metàl·lics	0,00%	
Indústria tabac	0,00%	
Organismes extraterritorials	0,00%	

Font: elaboració pròpia, a partir de les dades del Observatori de Treball, Departament de Treball, Generalitat de Catalunya

El comportament de l'ocupació, persubsectors. Creació i destrucció d'ocupació. Perspectiva general

Un altre element de necessari anàlisi és verificar quins d'aquests subsectors

o activitats econòmiques han creat o destruït ocupació.

Tenint en compte que, pel seu nivell de manca de desagregació, l'evolució de la construcció ja estat abastament comentada, quan s'ha analitzat el comportament dels grans sectors econòmics, convé detenir-se en els saldos positius o negatius aportats pels subsectors industrials i de serveis: quadre VIII.

Quadre VIII: evolució dels subsectors econòmics de major importància

Comportament de la indústria: 2000-2008

Comportament dels serveis: 2000-2008

Saldos nets de creació / destrucció d'ocupació al sector secundari i terciari; província de Tarragona

Indústria prod. alimentaris i begudes	2.661	Sanitat i serveis socials	10.386
Indústries químiques	2.096	Altres activitats empresarials	8.573
Prod. metàl·lics, exc. maquinària	1.556	Adm. pública, defensa i SS obligatòria	7.847
Vehícles motor, remolcs i semiremolcs	1.513	Hoteleria	6.226
Edició i arts gràfiques	611	Educació	4.144
Metallúrgia	391	Comerç detalls; altres reparacions	3.521
Cautxú i matèries plàstiques	364	Transports terrestre i per canonades	3.194
Construcció maquinària i equips mec.	356	Comerç engròs i intermediaris	2.446
Captació, potabilització i distribució aigua	326	Activitats culturals i esportives	1.820
Altres materials transports	229	Activitats diverses serveis personals	1.225
Reciclatge	135	Activitats sanejament públic	1.066
Materials no metàl·lics ni energètics	91	Activitats afins transport; ag. viatges	980
Refinació petroli i tract. nuclears	68	recerca i desenvolupament	800
Instruments medicoquirúrgics i precisió	55	Mediació financera	649
Minerals urani i tori	0	Activitats informàtiques	633
Antracita, hulla, lignit i torba	-4	Activitats immobiliàries	581
Màquines oficina i equips informàtics	-12	Venda i reparació vehicles motor	443
Minerals metàl·lics	-13	Activitats aux. mediació financera	407
Petroli brut i gas natural	-18	Correus i telecomunicacions	305
Cuir, marroquineria; guarnicioneria	-87	Activitats de lloguer	225
Indústria tèxtil	-99	Llars que ocupen personal domèstic	186
Ind. altres prod. minerals no metàl·lics	-167	Activitats associatives	51
Energia elèctrica, gas i aigua calenta	-221	Transport aeri i espacial	8
Maquinària i materials elèctrics	-301	Organismes extraterritorials	0
Mat. electròn.; ràdio, TV i comunicació	-333	ttransport marítim i cabotatge	-5
Indústria paper	-341	Assegurances i plans de pensions	-532
Indústria tabac	-358		
Mobles; altres indústries manufactureres	-483		
Indústria confecció i pelleteria	-755		
Indústria fusta i suro, exc. mobles	-794		
Total	6.466	Total	55.179

Font: elaboració pròpia, a partir de les dades del Observatori de Treball, Departament de Treball, Generalitat de Catalunya

instal·lada i l'obertura de noves plantes, dedicades a la producció de mercaderies amb un major nivell de valor afegit incorporat.

Aquest procés, que ha caracteritzat la consolidació del site, amb la concreció d'una nova onada inversora, ha conviscut amb una conjuntura econòmica molt favorable, on la demanda de productes petroquímics, com els plàstics i altres components, ha estat creixentment alcista. Tot plegat, ha provocat un significatiu increment de l'ocupació a la indústria química, que s'ha estès a la del plàstic i, en menys mesura, a la refinació de petroli.

En qualsevol cas, que la indústria química continua essent un dels subsectors industrials de major importància a la província, i que aquesta continua mantenint el seu dinamisme en termes de generació d'ocupació.

- Altres activitats industrials que també han aportat forts ritmes de creixement als seus nivells d'ocupació, han estat les relacionades amb la metallúrgia, la construcció de maquinària i la de vehicles (auxiliar de l'automòbil)

L'impuls general de la demanda agregada ha afectat positivament a tots aquests subsectors d'activitat de tipus intermediari, és a dir, que generen productes semielaborats, i que són emprats per altres activitats industrials de tipus finalista: automòbil, electrodomèstics, o pel sector de la construcció.

Des d'una altra perspectiva, és possible afirmar que l'activitat i, per tant, l'ocupació, d'aquests subsectors productius, s'ha vist arrossegada pel creixement de la demanda agregada, en general, i per la de productes de consum durable, en particular.

Moltes d'aquestes activitats industrials presenten un component essencialment auxiliar, i resten vinculades o a altres implantacions existents a altres àrees geogràfiques, o a l'endegament de grans actuacions en matèria d'ampliació o millora de la capacitat industrial capital intensiva: química, paperera, refinació de petroli o generació d'energia elèctrica.

Com es pot apreciar, la intensitat de creació d'ocupació del sector terciari ha estat gairebé nou vegades superior a la del sector secundari, atès que el primer ha estat capaç de generar un saldo net de 55.179 persones, mentre el segon només ha assolit 6.466, en el període 2000 - 2008.

Creació i destrucció d'ocupació al sector secundari: la indústria

En aquesta línia d'anàlisi, i centrant-lo en el sector secundari, convé ressaltar:

- El subsector industrial que més ocupació ha generat, ha estat la indústria de productes alimentaris i begudes. Aquest fet ha estat motivat pel fort dinamisme derivat d'implantacions d'origen autòcton, tot relacionades amb la transformació de productes de la zona, com poden ser el vi, l'oli, el cava i altres de tipus agroalimentari. Aquesta dinàmica s'emmarca en el context de relançament i potencia-

ció de productes transformats al territori, amb una marca pròpia i amb un distintiu de qualitat innegable.

Complementàriament, altres implantacions de mida rellevant, localitzades arreu, i vinculades a grans empreses, algunes d'elles d'abast transnacional, també han esperonat els ritmes de creixement de l'ocupació en aquest subsector.

En general, l'evolució de la indústria agroalimentària correlaciona positivament amb l'augment de la població, la qual cosa explicaria una bona part dels increments de capacitat endegats, i que s'han traduït en una forta expansió de la força de treball.

- La indústria química compta, a la província de Tarragona, amb l'emplaçament productiu i logístic (site) de major importància d'Espanya, essent també un dels de major mida del sud d'Europa. Val a dir que entre els anys 1998 i 2004 es varen endegar inversions de tipus estratègic, que possibilitaren un increment notable de la capacitat

En aquest capítol també cal destacar l'edició i arts gràfiques, subsector que s'ha vist arrossegat bàsicament pel creixement econòmic general.

- Un altre grup d'activitats que han experimentat un creixement significatiu de l'ocupació, tot tenint en compte el seu limitat pes, en valors absoluts, són les relacionades amb les qüestions mediambientals, com pot ser el reciclatge o el cicle integral de l'aigua.

Les majors exigències, vinculades amb normatives més estrictes en els sistemes de recollida i tractament de residus, o la millora dels estàndards de captació, potabilització, distribució i depuració d'aigua, fan que l'ocupació en aquests subsectors hagi crescut de forma significativa, i que aquests subsectors continuïn comportant-se com a veritables jaciments d'ocupació, en un futur proper.

- La destrucció d'ocupació en l'àmbit del sector secundari s'ha centrat en aquells sectors que presenten un clar declivi o mantenen dinàmiques de deslocalització i reestructuració de notable abast.

Entre els subsectors que evidencien un comportament clarament negatiu cal destacar:

- **Confecció, pel·leteria i tèxtil.** Aquests subsectors ja arrosseguen, des de fa molt de temps, un fort procés de deslocalització de la seva activitat productiva, en benefici d'indrets amb una ma d'obra més barata. El comportament negatiu en termes d'ocupació d'aquests subsectors és general arreu les economies occidentals, i val a dir que a la província de Tarragona, el seu impacte ha estat baix, tot derivat de la seva limitada presència, a diferència del que succeeix a la Regió Metropolitana de Barcelona.
- **Fusta, suro, mobles i altres indústries manufactureres; maquinària i materials elèctrics.** Aquests subsectors han endegat molt més recentment els processos de deslocalització que ja

han palesat el tèxtil i la confeció, tot cercant economies en els costos: ma d'obra. Cal tenir en compte que en aquests subsectors, el muntatge és una de les fases de major importància productiva, i que aquesta és susceptible de ésser reubicada amb èxit. Val a dir que aquesta tendència és també general arreu.

- **Tabac.** La pèrdua d'ocupació en aquest subsector, i la seva pràctica desaparició com a activitat a l'àmbit de la demarcació de Tarragona, ha vingut determi-

sector no té a veure amb dinàmiques de deslocalització, si no amb processos d'ajust intern de la capacitat productiva (downsizing) i amb l'externalització que han endegat els principals operadors energètics presents a la província.

Pel que fa a les dinàmiques de creació i destrucció d'ocupació a la indústria a la demarcació de Tarragona, cal distingir, com ja s'ha posat de manifest a altres punts d'aquest informe, dos períodes clarament diferenciats, d'acord amb l'exposat amb el quadre que tot seguit s'adjunta:

Quadre VIII.I: evolució dels subsectors econòmics de major importància

Comportament de la indústria: 2000-2008

Saldos nets de creació / destrucció d'ocupació al sector secundari; província de Tarragona

Període 2000 - 2007		Període 2007 - 2008	
Indústria prod. alimentaris i begudes	2.389	Indústria prod. alimentaris i begudes	272
Indústries químiques	2.068	Captació, potabilització i distribució aigua	83
Prod. metàl·lics, exc. maquinària	1.970	Instruments medicoquirúrgics i precisió	48
Vehícles motor, remolcs i semiremolcs	1.830	Refinació petroli i tract. nuclears	31
Edició i arts gràfiques	609	Indústries químiques	28
Cautxú i matèries plàstiques	524	Altres materials transports	28
Metallúrgia	419	Indústria paper	17
Construcció maquinària i equips mec.	340	Construcció maquinària i equips mec.	16
Captació, potabilització i distribució aigua	243	Reciclatge	14
Altres materials transports	201	Màquines oficina i equips informàtics	9
Ind. altres prod. minerals no metàl·lics	196	Edició i arts gràfiques	2
Materials no metàl·lics ni energètics	155	Petroli brut i gas natural	1
Reciclatge	121	Antracita, hulla, lignit i torba	0
Mobles; altres indústries manufactureres	102	Minerals urani i tori	0
Refinació petroli i tract. nuclears	37	Minerals metàl·lics	0
Indústria tèxtil	20	Indústria tabac	0
Instruments medicoquirúrgics i precisió	7	Mat. electròn.; ràdio, TV i comunicació	-5
Minerals urani i tori	0	Cuir, marroquineria; guarnicioneria	-7
Antracita, hulla, lignit i torba	-4	Energia elèctrica, gas i aigua calenta	-24
Maquinària i materials elèctrics	-5	Metallúrgia	-28
Minerals metàl·lics	-13	Minerals no metàl·lics ni energètics	-64
Petroli brut i gas natural	-19	Indústria confecció i pel·leteria	-117
Màquines oficina i equips informàtics	-21	Indústria tèxtil	-119
Cuir, marroquineria; guarnicioneria	-80	Indústria fusta i suro, exc. mobles	-142
Energia elèctrica, gas i aigua calenta	-197	Cautxú i matèries plàstiques	-160
Mat. electròn.; ràdio, TV i comunicació	-328	Maquinària i materials elèctrics	-296
Indústria tabac	-358	Vehícles motor, remolcs i semiremolcs	-317
Indústria paper	-358	Ind. altres prod. minerals no metàl·lics	-363
Indústria confecció i pel·leteria	-638	Prod. metàl·lics, exc. maquinària	-414
Indústria fusta i suro, exc. mobles	-652	Mobles; altres indústries manufactureres	-585
	8.558		-2.092

Font: elaboració pròpia, a partir de les dades del Observatori de Treball, Departament de Treball, Generalitat de Catalunya

Subsectors que perden ocupació

da per la reestructuració de l'activitat productiva endegada per l'única empresa manufacturera existent a la zona.

- **Energia elèctrica:** la pèrdua de població ocupada en aquest sub-

Com es pot apreciar, la destrucció d'ocupació al sector secundari s'accelera extraordinàriament en el període 2007-2008, tot i que el nombre de subsectors industrials que perden ocupació roman gairebé inalterat.

Creació i destrucció d'ocupació al sector terciari: els serveis

Si l'anàlisi de la creació i / o destrucció d'ocupació es centra al sector terciari: els serveis, cal destacar:

- La pràctica totalitat dels subsectors analitzats presenten un comportament positiu, només havent-hi un d'ells amb un decreixement perceptible: assegurances, tot derivat dels canvis de canals de distribució d'aquest tipus de productes, i el pes que ha assolit el sector financer en aquest àmbit.
- Els serveis bàsics no relacionats amb el consum, i amb una forta presència del sector públic, són els que han experimentat un procés de creixement més clar, amb aportacions unitàries de saldos que, en alguns casos, superen a la indústria en el seu conjunt. Aquest ha estat el cas dels subsectors de sanitat i serveis socials i educació, que conjuntament assoleixen el 26,33% de l'augment aportat pel sector terciari al període analitzat, en termes d'ocupació.
- L'administració pública, estrictament, sense tenir en compte el seu pes als subsectors esmentats en el paràgraf anterior, també ha evidenciat un fort creixement, tot derivat de l'expansió de les plantilles de les administracions locals i de l'autònoma.
- El subsector de serveis empresarials de tota mena: altres activitats empresarials, també ha evidenciat un fort increment, tot palesant la progressiva maduresa i consolidació del teixit productiu, i la incorporació d'activitats terciàries de més valor afegit, amb un fort increment d'activitats, com la consultoria de tota mena, les d'assessorament a àmbits de suport, tals com la enginyeria, la fiscalitat, l'organització, etc.
- Aquest nivell de maduresa i consolidació del teixit productiu també s'ha evidenciat amb el creixement d'activitats com les de tipus cultural i esportiu, tal i com es posa de

manifest amb l'evolució del subsector que abasta aquest àmbit.

- Els serveis estrictament relacionats amb el consum: comerç al detall i a l'engròs, han evolucionat de forma positiva, tot i que amb ritmes de creixement substancialment més baixos que altres subsectors. De fet, tot i retenir un important pes sobre l'ocupació total, ambdós subsectors presenten un considerable nivell d'esgotament, en termes de creixement, la qual cosa fa que, en escenaris d'increment de l'activitat econòmica, el seu comportament no sigui brillant.

Quan es produeix un procés de contracció, la destrucció d'ocupació en els subsectors comercials és especialment virulenta, atès la seva estructura interna, caracteritzada per l'atomització, la forta pressió competitiva i la feblesa financera.

- L'hoteleria ha experimentat un fort creixement, tot tenint en compte la consolidació del sector turístic i l'augment del nivell de vida (renda disponible) a les comarques de Tarragona. Cal tenir en compte que, en qualsevol cas, i llevat de les àrees costaneres, la dotació d'equipaments hotelers i de restauració podia qualificar-se, fins a la meitat

de la dècada dels noranta, com de molt limitada, per la qual cosa el procés endegat respon a criteris de normalització progressiva.

- Els subsectors relacionats amb el transport també han evolucionat de forma marcadament positiva, atès que l'activitat econòmica general esperona el seu dinamisme. En aquest sentit, és el transport per carretera, l'emmagatzemament i la logística, en general, les activitats que més han crescut en termes d'ocupació.
- Finalment, i com a fet remarcable, cal ressaltar el positiu comportament de les activitats estrictament qualificades com de recerca i desenvolupament, amb un creixement comparativament modest però percentualment molt significatiu. Aquest és, en qualsevol cas, una de les evidències més notables de com pot evolucionar el teixit productiu, en un supòsit de canvi qualitatiu.

Pel que fa a les dinàmiques de creació i destrucció d'ocupació al sector servís a la demarcació de Tarragona, cal distingir, com ja s'ha posat de manifest a altres punts d'aquest informe, dos períodes clarament diferenciats, d'acord amb l'exposat amb el quadre que tot seguit s'adjunta:

Quadre VIII.II: evolució dels subsectors econòmics de major importància

Comportament del sector serveis: 2000-2008

Salos nets de creació / destrucció d'ocupació al sector terciari; província de Tarragona

Període 2000 - 2007		Període 2007 - 2008	
Altres activitats empresarials	9.655	Altres activitats empresarials	1.855
Sanitat i serveis socials	8.914	Sanitat i serveis socials	1.472
Hoteleria	7.313	Educació	516
Adm. pública, defensa i SS obligatòria	5.992	Recerca i desenvolupament	153
Comerç detall; altres reparacions	5.287	Activitats informàtiques	65
Transport terrestre i per canonades	4.033	Activitats associatives	43
Educació	3.628	Llars que ocupen personal domèstic	4
Comerç engròs i intermediaris	3.323	Transport marítim i cabotatge	2
Activitats culturals i esportives	1.927	Organismes extraterritorials	0
Activitats immobiliàries	1.609	Mediació financera	-4
Activitats diverses serveis personals	1.255	Transport aeri i espacial	-10
Activitats sanejament públic	1.166	Correus i telecomunicacions	-22
Activitats afins transport; ag. viatges	1.061	Activitats aux. mediació financera	-24
Venda i reparació vehicles motor	865	Activitats diverses serveis personals	-30
Mediació financera	653	Assegurances i plans de pensions	-31
Recerca i desenvolupament	647	Activitats afins transport; ag. viatges	-81
Activitats informàtiques	568	Activitats sanejament públic	-100
Activitats aux. mediació financera	431	Activitats culturals i esportives	-107
Activitats de lloguer	376	Activitats de lloguer	-151
Correus i telecomunicacions	327	Venda i reparació vehicles motor	-422
Llars que ocupen personal domèstic	182	Transport terrestre i per canonades	-839
Transport aeri i espacial	18	Comerç engròs i intermediaris	-877
Activitats associatives	8	Activitats immobiliàries	-1.028
Organismes extraterritorials	0	Altres activitats empresarials	-1.082
Transport marítim i cabotatge	-7	Hoteleria	-1.087
Assegurances i plans de pensions	-501	Comerç detall; altres reparacions	-1.766
Total	58.730	Total	-3.551

Font: elaboració pròpia, a partir de les dades del Observatori de Treball, Departament de Treball, Generalitat de Catalunya

Subsectors que perden ocupació

Com es pot apreciar, la destrucció d'ocupació al sector terciari passa a ser extraordinàriament significativa en el període 2007 - 2008, augmentant molt significativament també el nombre de subsectors que perden ocupació.

Comportament de l'ocupació en un futur immediat

El període analitzat: 2000 - 2008, s'ha caracteritzat per un fort procés de creixement de l'ocupació, però que s'ha vist truncat al darrer any, amb una caiguda molt significativa de la força de treball efectiva: cotitzants, i un extraordinari augment de l'atur.

Aquest sobtat i intens canvi de tendència, permet albirar que el comportament de l'ocupació en els propers exercicis serà molt més negatiu, constatant-se una intensa destrucció de llocs de treball als subsectors d'activitat de condició més cíclica i més directament afectats per la contracció de la demanda agregada, com la construcció, el comerç al detall i a l'engròs i la venda i reparació de vehicles, entre d'altres.

El sector primari, i atesa la seva condició de sector d'activitat gairebé testimonial, en termes de pes sobre el total, no és probable que es produeixi una contracció addicional molt rellevant, tot i que es mantindrà la tendència en forma de suau esllavissament.

Els subsectors industrials que es contractaran amb més intensitat, són els que han estat més beneficiats per l'arrossegament dels sectors manufacturadors, productors de bens de consum durable, com l'automòbil, els electrodomèstics: línia blanca i marron o la construcció.

De la mateixa manera, el context de crisi econòmica que s'està patint, seguirà impulsant les dinàmiques de deslocalització i de recerca de costos més baixos.

Els que experimentaran un millor comportament, seran els relacionats amb activitats amb contingut mediambiental o els que, per la tipologia del seu producte o la seva estructura organitzativa, restin molt vinculats al territori: agroalimentari.

El sector serveis, en general, seguirà manifestant un comportament comparativament millor a la resta. Tanmateix, els subsectors relacionats amb el consum, i

amb una forta pressió competitiva interna, com el comerç o el transport, seran els que més patiran.

En qualsevol cas, és possible afirmar que, en el decurs del període analitzat, no només s'ha produït un fort increment de l'ocupació, si no un veritable canvi de l'estructura productiva, que ha de possibilitar un apaivagament dels efectes de l'adversa conjuntura en matèria de destrucció d'ocupació.

Algunes mesures per a dinamitzar el mercat de treball

El mercat de treball de la província de Tarragona no és aliè a les dinàmiques que pateix a nivell català i espanyol.

Els problemes de rigidesa del mercat laboral, baix nivell formatiu, desajustos a determinats àmbits professionals, limitada qualificació, etc., són qüestions de tipus general, que requereixen solucions d'abast global.

Aquestes solucions passen per modificar substancialment el marc normatiu que regula les relacions laborals, aconseguint majors nivells de flexibilitat, però sense menystenir els drets dels treballadors, sobre tot en una conjuntura tant adversa, i on la destrucció d'ocupació és tant significativa.

Per tant, cal defugir de plantejaments esquemàtics o reduccionistes, que parlin exclusivament de la reducció del cost de l'acomodament o de la pèrdua d'altres drets.

De la mateixa manera, les empreses han de disposar d'un marc normatiu favorable, que els hi permeti regenerar llocs de treball sense costos afegits i excessius, que actuïn com a elements dissuasoris a la contractació.

Per tant, qualsevol reforma del mercat laboral ha de passar, necessàriament, per abordar paquets de solucions que millorin aspectes decisius, i amb una perspectiva global.

Per aquesta raó, algunes de les solucions que cal considerar com més adients són:

- Creació d'un nou contracte indefinit únic, on la indemnització resti vinculada al temps de permanència del treballador a la empresa.
- Eliminació del contracte temporal, només permetent els d'obra o servei o els adaptats a determinades estruc-

tures productives. Desaparició de la dualitat derivada de l'existència de contractes indefinits i temporals.

- Reconeixement, per als contractes indefinits actualment en vigor, dels terminis d'acomodament actualment previstos per la normativa laboral, tant en els supòsits d'extinció per causes objectives, com en el cas de l'acomodament improcedent, però permetent a les empreses que puguin dotar contra resultats les possibles indemnitzacions, tot enfortint la seva estructura financera i apaivagant l'efecte de la pressió fiscal derivada del Impost de Societats.
- Modificar els criteris de negociació col·lectiva, donant més llibertat a les parts, amb possibilitat de flexibilitzar les previsions legals. Que els pactes a nivell d'empresa puguin tenir la mateixa validesa.
- Vinculació del salari amb la productivitat. Progressiva eliminació dels increments automàtics en funció de l'IPC i fixats a nivell sectorial, i que oblidin la realitat individual de cada empresa.
- Modificar la prestació d'atur, a fi i efecte de que el subsidi pugui ser més alt a l'inici, però amb una dinàmica marcadament descendent, tot actuant com a incentiu en la recerca de feina.
- Vincular permanentment la percepció del subsidi d'atur i d'altres prestacions socials, a la realització d'accions formatives i d'inserció laboral.
- Incrementar les bonificacions previstes a les cotitzacions socials de les empreses, i destinades a formació.
- Introducció de deduccions addicionals a la quota de l'Impost de Societats, en el supòsits de formació.

Amb aquestes mesures, el marc de relacions laborals pot veure's modificat abastament, i els empresaris poden trobar camins que incentivin els processos de contractació, tot contribuint a trencar una dinàmica de destrucció d'ocupació gairebé insostenible, i on l'actual regulació no dona una resposta adequada, tot tenint en compte que la destrucció de llocs de treball està sent molt més agressiva a Espanya que a la resta de països de la UE. ●